

Naisjärjestöjen Keskusliiton hallitusohjelmataavoitteet

2023 – 2027

Naisjärjestöjen Keskusliiton hallitusohjelmataavoitteet 2023–2027: tiivistelmä

- Hallitusohjelma: **Hallitus sitoutuu** sukupuolten **tasa-arvon edistämiseen** laa- timalla kunnianhimoisen tasa-arvo-ohjelman, lisäämällä sukupuolivaikutusten arviointia ja kehittämällä sukupuolitietoista budjetointia.
- Kasvatus ja koulutus: **Segregaatiota** eli sukupuolen mukaista eriytymistä **puretaan** kaikilla asteilla ja **seksuaalikasvatusta**, mukaan lukien suostumuksen käsittelyä, **kehitetään**.
- Työelämä: **Palkkaerojen kaventamista vauhditetaan** nykyistä tehokkaammalla samapalkkaisuusohjelmalla ja palkka-avoimuudella. **Perhevapaiden uudistamista jatkamalla** Suomi nostetaan maaksi, jossa isät käyttävät eniten perhevapaita.
- Naisiin kohdistuva väkivalta **lopetetaan** säätämällä **lähisuhdeväkivallan eh- käisytyötä** selkiyttävä laki, vahvistamalla väkivaltaa kokeneiden asemaa **tukipal- veluilla** sekä varmistamalla **rikosoikeudellisen vastuun** toteutuminen.
- Hyvinvointi: **Sosiaaliturvauudistus** suunnitellaan siten, että se edistää suku- puolten tasa-arvoa. Uudistuksen **sukupuolivaikutukset arvioidaan** jo valmiste- luvaiheessa.
- Urheilun, liikunnan ja kulttuurin **valtionavut sidotaan** tehokkaksiin **toimiin seksuaalihäirinnän lopettamiseksi** ja toimeenpannaan Euroopan komission korkean tason työryhmän **50 %:n kiintiöperiaate** urheilu- ja liikuntayhteisöjen johdossa.
- Ulkopoliittikka: Otetaan käyttöön **sukupuolten tasa-arvoa** ja naisten oikeuksia ihmisoikeusperustaisesti ja intersektionaalisesti **edistävä ulkopoliittikka** (femi- nist foreign policy) sekä **edistetään naisten osallisuutta** kehitysyhteistyössä ja rauhan rakentamisessa maailmalla, erityisesti **Ukrainassa** ja Afganistanissa.

Naisjärjestöjen Keskusliitto on vuonna 1911 perustettu sukupuolten tasa- arvoa edistävien naisjärjestöjen kattojärjestö, johon kuuluu 72 jäsenjärjes- töä, joissa on yhteensä noin 400 000 jäsentä. Naisjärjestöjen Keskusliiton hallitusohjelmataavoitteet sisältävät yhteensä 59 konkreettista suositusta sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi hallitusohjelmassa yleisesti sekä kuudessa sisällöllisessä teemassa.

Suomi tasa-arvon edelläkävijäksi

Suomi on monin tavoin yksi maailman tasa-arvoisimmista maista. Silti sukupuolten tasa-arvo ei ole valmis meilläkään, ja monet tasa-arvo-ongelmat korjaantuvat etanan vauhtia, jos lainkaan. Tasa-arvo ja demokratia ovat kestävän rauhan edellytys, ja niiden vahvistaminen on paras tapa tukea vakautta ja rauhaa. Toimitaan sen puolesta, että naisten ja tyttöjen ihmisoikeudet toteutuvat täysimääräisesti.

- **Hallitus sitoutuu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen** sekä kaikenlaisen syrjinnän vastustamiseen kunnianhimoisesti ja systemaattisesti kotimaassa ja kansainvälisesti
 - toimimalla antirasistisesti ja risteävät erot huomioiden kaikessa päätöksenteossa
 - arvioimalla hallitusohjelman mukaisten toimenpiteiden sukupuolivaikutukset ennakkoon ja jälkikäteen (suvaus)
 - sitoutumalla ja toimeenpanemalla tasa-arvoselonteon tavoitteita
 - laatimalla kunnianhimoisen tasa-arvo-ohjelman ja osoittamalla sille riittävän rahoituksen
 - valtavirtaistamaan tasa-arvonäkökulman koko valtionhallintoon.
- Tehdään **tasa-arvolain kokonaisuudistus**, jossa tarkastellaan erityisesti tasa-arvon edistämistä, syrjintäkieltoja sekä valvonnan ja oikeussuojakeinojen toimivuutta ja riittävyttä
 - selvitetään, millä edellytyksillä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle voidaan antaa oikeus määrätä hyvitys syrjinnästä.
- Kaikkien merkittävien uudistusten **sukupuolivaikutukset arvioidaan** siten, että tulokset vaikuttavat jatkovalmisteluun:
 - suvatujen lakiesitysten osuus nostetaan 40 prosenttiin hallituskauden loppuun mennessä
 - jokaiseen ministeriöön nimetään vaikutusarvioinneista vastaava vastuutaho, jonka vastuulle ihmisvaikutusten, mukaan lukien sukupuolivaikutusten, arviointi kuuluu.
- **Sukupuolitietoisen budjetoinnin kehittämistä** jatketaan osana kestävän kehityksen budjetointia:
 - valtiovarainministeriö sisällyttää budjetinlaadintaohjeistukseensa momenttikohtaiset ohjeet sukupuolivaikutusten arviointiin
 - tutkibudjettia.fi-sivustolle lisätään momenttikohtaisesti liikennevalomalli sukupuolivaikutuksista sekä tieto rahoituksen jakautumisesta sukupuolittain aina, kun mahdollista.

Nais = järjestöjen Keskusliitto

Kvinnoorganisationen
Centralförbundet ry

- Vahvistetaan **tasa-arvotyön rahoitusta** vaikuttavuuden lisäämiseksi:
 - Naisjärjestöjen lakisääteinen valtionavustus vakiinnutetaan vuosien 2020–2022 tasolle valtiontalouden kehyksessä
 - Tasa-arvovaltuutetun rahoitus nostetaan vastaamaan lisääntyneitä velvoitteita ja muiden tasa-arvoviranomaisten (tasa-arvoyksikkö, TANE, tasa-arvotiedon keskus, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta) asemaa ja resursseja vahvistetaan.
- Varmistetaan **tasa-arvotiedon hyödyntäminen** päätöksenteossa:
 - Kerätään ja hyödynnetään systemaattisesti sukupuolen ja muiden risteävien erojen mukaan eriteltyä tietoa
 - huomioidaan sukupuolinäkökulma ja naisten oikeudet kriisien jälleenrakennuksessa.

Kasvatus ja koulutus on sukupuolitietoista kaikilla asteilla

Suomessa koulutusalat ovat vahvasti sukupuolen mukaan eriytyneet eli segregoituneet. Jako miesten ja naisten töihin jopa vahvistuu joillain aloilla. Puretaan kasvatuksen ja koulutuksen sukupuolen mukaista eriytymistä ja sukupuoliinormeja sukupuolitietoisella varhaiskasvatuksella, opetuksella ja korkeakoulutuksella.

- Varmistetaan, että koulutuksella **puretaan** sukupuolen mukaista **eriytymistä**:
 - lakeihin varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, ammatillisesta ja lukiokoulutuksesta lisätään vaatimus kasvatuksen ja opetuksen sukupuolitietoisuudesta
 - kaikkien koulutusasteiden oppikirjoille tehdään sukupuoli-vaikutusten arviointi, jolla varmistetaan, että kirjoissa näkyy moninaisia ihmisiä moninaisissa rooleissa
 - tuetaan erityisesti tyttöjen ja naisten hakeutumista STEM-aloille.
- Sukupuoleen perustuvan ja seksuaalihäirinnän, kiusaamisen sekä **väkivallan vastaista** työtä kouluissa tehostetaan osana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä:
 - Oppilaitoksen toiminta määritellään syrjinnäksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien 14 §:ssä, jos oppilaitos ei puutu häirintään
 - Opettajien ja rehtoreiden osaamista häirinnän tunnistamisessa vahvistetaan täydennyskoulutuksilla.
- Varmistetaan varhaiskasvattajien, opettajien ja oppilaanohjaajien **tasa-arvo-osaaminen** kaikilla asteilla:
 - Tehdään selvitys opettajien perus- ja täydennyskoulutusten tasa-arvosäilyistä
 - Edistetään, että koulutukseen ja täydennyskoulutukseen sisältyy pakollisena sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia käsitteleviä kursseja
 - Järjestetään velvoittavia koulutuksia tasa-arvosuunnitteluvälvoitteen toimeenpanosta.
- Koulujen **seksuaalikasvatuksessa** vahvistetaan seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja kehollisen koskemattomuuden, mukaan lukien **suostumuksen, käsittelyä**. Seksuaalikasvatuksessa puretaan seksuaali- ja sukupuoli-vaikutuksiin kohdistuvia normeja.
 - Seksuaalikasvatusta kehitetään ja yhdenmukaistetaan eri puolilla maata.
- **Ennaltaehkäistään** ja puututaan mahdollisimman varhain tyttöjen lisääntyneeseen **masennukseen**, ahdistukseen ja syömishäiriöihin **vahvistamalla oppilaanohjausta** ja kouluterveydenhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen saavutettavuutta.

Työelämän tasa-arvo lisääntyy palkoissa ja johtotehtävissä

Alle 10 prosenttia palkansaajista työskentelee ammateissa, joissa on vähintään 40 prosenttia naisia ja miehiä, ja sukupuolten palkkaeron kapeneminen on lähes pysähtynyt 16 prosentissa. Puretaan alojen eriytymistä, puututaan työelämässä tapahtuvaan syrjintään ja varmistetaan, että työelämän polarisaatio ei lisää epätasa-arvoa. Perusteettomia palkkaeroja kavennetaan nykyistä nopeammin. Edistetään hoivavastuun tasaisempaa jakautumista ja työhyvinvointia.

- **Perhevapaaudistus toimeenpannaan** kunnianhimoisesti siten, että Suomesta tulee maa, jossa isät pitävät eniten perhevapaita.
 - Asetetaan numeeriset tavoitteet naisten ja miesten perhevapaiden käytölle, arvioidaan niiden toteutumista hallituskauden lopussa ja tehdään toimenpiteitä, kunnes hoivavastuu jakautuu tasan
 - Yhdenmukaistetaan äitiyspakkauksen nimi perhevapaaudistuksen sukupuolineutraalin terminologian kanssa.
- Estetään **raskaus- ja perhevapaasyrjintää** ja edistetään **perheystävällisyyttä** työpaikoilla
 - parantamalla perhevapaalta palaavan irtisanomissuojaa
 - täsmentämällä lainsäädäntöä siten, että raskaus- ja perhevapaan käyttö eivät vaikuta negatiivisesti määräaikaisen työsuhteen jatkumiseen
 - edistämällä vanhemmuuden kustannusten tasaisempaa jakautumista
 - antamalla etävanhemman puolisolle oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen.
- **Jatketaan** perhe- ja hoitovapaiden **uudistamista**:
 - käynnistetään kotihoidontuen uudistus
 - seurataan omaishoitovapaan käytön sukupuolivaikutuksia ja tehdään tarvittaessa toimenpiteitä, kunnes hoivavastuu jakautuu tasan sekä nostetaan omaishoidon tuen tasoa
 - muutetaan vanhempainpäivärahojen määräytymisperusteita niin, että määräytymisperusteeksi saisi valita vuositulon tai edellisen verotuskauden tulon.
- Nopeutetaan **perusteettomien palkkaerojen kapenemista** toimeenpanemalla nykyistä tehokkaampaa ja rakenteellisesti uudistettua samapalkkaisuusohjelmaa:
 - asetetaan numeerinen tavoite palkkaeron kaventamiselle
 - lisätään palkka-avoimuuden kattavuutta vahvistamalla tasa-arvolaissa henkilöstön, henkilöstön edustajien ja syrjintää epäilevien työntekijöiden tiedonsaantioikeuksia palkoista

- edistetään kattavaa lainsäädäntöä palkkojen läpinäkyvyydestä EU:ssa
 - luodaan samanarvoiselle työlle määritelmä, joka mahdollistaa palkkojen vertailun työehtosopimusten välillä
 - kehitetään palkkakartoitussäännöksiä siten, että niissä tarkastellaan organisaation koko henkilöstöä työehtosopimuksesta riippumatta ja eri palkanosia palkkakeskiarvojen sijaan
 - tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain 30 työntekijän rajaa lasketaan
 - luodaan pysyvä rakenne segregaatian purkamiseksi.
- Maahan muuttaneiden ja vammaisten sekä muihin **vähemmistöihin** kuuluvien naisten **työllistymistä** ja **samapalkkaisuutta** edistetään läpileikkaavasti:
- Selvitetään vammaisten ja maahan muuttaneiden naisten euro
 - Edistetään moninaisuuden huomioimista rekrytoinnissa anonyymillä rekrytoinnilla sekä moninaisuuslausekkeilla työpaikkailmoituksissa
 - Toimeenpannaan uudistettavaa kotoutumislakia painottamalla erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien palveluita.
- Puututaan tehokkaasti **seksuaalihäirintään** työpaikoilla:
- Seksuaalihäirinnän käsittelystä tasa-arvosuunnitelmissa ja työsuojelun toimintaohjelmissa tehdään velvoittavaa
 - Kirjataan työturvallisuuslakiin työnantajalle velvollisuus ennaltaehkäistä kaikenlaista häirintää, väkivaltaa ja sen uhkaa, puuttua siihen, sekä varmistaa sen loppuminen viipymättä. Lisätään velvollisuuden laiminlyönti rangaistavaksi työturvallisuusrikkomuksena.
- Huolehditaan naisvaltaisten alojen **työhyvinvoinnista**:
- Säädetään työterveyshuoltolaissa ja työturvallisuuslaissa psykososiaalisen kuormituksen ennaltaehkäisystä ja selvitetään mielenterveyden tukemista lakisääteisenä työterveyspalveluna
 - Perustetaan kolmikantainen työryhmä pohtimaan lainsäädännöllisiä uudistuksia ja uudenlaisia käytäntöjä syrjinnän sekä muun henkisen väkivallan vähentämiseksi työelämästä ja otetaan mukaan tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja perhejärjestöjä.
- Naisten osuus **listayhtiöiden hallituksissa** kasvatetaan **40 prosenttiin** ottamalla käyttöön sukupuolikiintiöt.

Naisiin kohdistuvan väkivallan on loputtava

Suomi pitää kyseenalaista kunniaa EU:n toiseksi väkivaltaisimpana maana naisille. Puututaan tehokkaasti naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja taataan matalan kynnyksen tukipalvelut jokaiselle väkivallan kokijalle. Tehdään Suomesta naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn edelläkävijä.

- Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaista työtä jatketaan:
 - Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmalle varataan riittävät resurssit ja ohjelman toimeenpanoa seurataan, mitataan ja arvioidaan
 - oikeusministeriön naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen ohjelma ja sen työryhmä saavat jatkoa
 - tehostetaan monialaista työtä naisiin kohdistuvien parisuhdesurmien estämiseksi
 - seurataan ja arvioidaan naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan mandaatin jatkokehittämistarpeita ja rahoituksen riittävyyttä.
- Poliisin ja oikeuslaitoksen resurssit vakavien rikosten, kuten naisiin kohdistuvan väkivallan tutkimiseksi turvataan.
 - Poliisi tutkii kaiken naisiin kohdistuvan väkivallan viivyttämättä ja huolellisesti kaikkialla Suomessa
 - Servitetään tutkittavien rikosepäilyjen tärkeysjärjestyksestä säättämistä lailla.
- Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus toimeenpannaan tehokkaasti.
 - Koulutetaan poliisit, syyttäjät, tuomarit ja muut lakia toimeenpaneavat tahot uuden lain sisällöstä ja naisiin kohdistuvan väkivallan eri muodoista ja niiden tunnistamisesta.
- Säädetään lähisuhdeväkivallan ehkäisytyötä selkiyttävä laki.
 - Lailla selvennetään kuntien, alueiden ja valtionhallinnon yhteistyötä, rooleja ja vastuita lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä
 - Varmistetaan monialainen yhteistyö määrittelemällä yhteistyörakenteen muodot, välttämättömät toimijat, eri toimielinten tehtävät sekä vastuut väkivallan ehkäisyssä.
- Resursseja väkivallan uhrien palveluihin kasvatetaan säännönmukaisesti
 - Turvakotipaikkojen määrää ja saavutettavuutta lisätään Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti
 - Turvakotipalvelujen esteettömyys ja saavutettavuus turvataan
 - Seri-keskusten alueellista kattavuutta lisätään ja pidennetään hakeutumisaikaa puoleen vuoteen

- MARAK-toimintamalli laajennetaan valtakunnalliseksi
 - Varmistetaan jokaiselle sitä tarvitsevalle turvakotijakson jälkeinen asuminen lisäämällä velvoite MAL-sopimuksiin.
- Naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta rajataan lainsäädännöllä **sovittelun ulkopuolelle**.
- Tuetaan EU:ssa **naisiin kohdistuvan väkivallan** vastaisen direktiivin kunnianhimoista toteutusta.
- Puututaan tehokkaammin **vihapuheeseen** ja **digitaaliseen väkivaltaan**.
- Vaikutetaan siihen, että vihapuhe säädetään rangaistavaksi EU:ssa
 - Edistetään Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvovan GREVION digitaalisen väkivallan yleissuosituksen toimeenpanoa
 - Säädetään maalittaminen rangaistavaksi rikoslaissa.
- **Kunniaan liittyvän väkivallan** ja sukuelinten silpomisen vastaista työtä ja tunnistamista tehostetaan.
- Säädetään pakkoavioliitot rangaistaviksi erillisellä rikoslain pykälällä
 - Mahdollistetaan pakkoavioliittojen mitätöinti
 - Luodaan kansallinen toimintamalli silpomisen vastaiseen työhön ja varataan sen toimeenpanoon resurssit sekä varmistetaan lainsäädännön tarkoituksenmukaisuus
 - Palautetaan THL:ään naisten sukuelinten silpomisen vastaisen työn asiantuntijan virka.
- **Ihmiskaupan vastaista toimintaa** tehostetaan, sen sukupuolivaikutukset arvioidaan ja ihmiskaupan uhrien asemaa ja tukea parannetaan.
- Laaditaan ihmiskaupan vastaisen työn toimintaohjelma ja varataan koordinaatiolle riittävät henkilöresurssit
 - Säädetään ihmiskaupan uhrien auttamista koskeva erillislaki sekä vahvistetaan hyvinvointialueiden osaamista ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa
 - Varmistetaan ihmiskaupan uhrien turvallinen ja tuettu asuminen, tarvittaessa turvakodeissa
 - Poliisin ihmiskauppatutkintaryhmä vakinaistetaan.
- Varmistetaan **maahan muuttaneiden naisten** kokeman väkivallan ja lähisuhdeväkivallan parempi huomioiminen **oleskeluluvan** perusteissa.
- Muutetaan ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan edellytykseksi haavoittuva asema erityisen haavoittuvan aseman sijaan.
- **Seksin osto kriminalisoidaan** muiden Pohjoismaiden mallin mukaisesti ja tuetaan irrottautumista prostituutiosta.

- Kehitetään ja systematisoidaan **naisvankityön** johtamista. Parannetaan nais erityisiä terveydenhuoltopalveluita, mielen terveytystä sekä seksuaaliväkivaltaan, prostituutioon ja ihmiskauppaan puuttumista.
- Järjestetään velvoittavia väkivallan sukupuolistuneen luonteen tunnistavia **katkaisu- ja ennaltaehkäisyohjelmia** väkivallan tekijöille.

Naisten hyvinvointi on tasa-arvokysymys

Hyvinvoinnissa, palvelujen tarpeessa ja niiden käytössä on eroa sukupuolittain. Edistetään naisten hyvinvointia ja seksuaaliterveyttä ja varmistetaan, että sosiaaliturvajärjestelmämme tukee tasa-arvoa.

- Varmistetaan, että **sosiaaliturvauudistus** suunnitellaan ja toteutetaan ihmislähtöisesti ja että se **edistää sukupuolten tasa-arvoa** risteävät erot huomioiden.
 - Uudistuksen sukupuolivaikutukset arvioidaan jo valmisteluvaiheessa ja huolehditaan, että tulokset vaikuttavat uudistuksen jatkovalmisteluun ja toteutukseen
 - Varmistetaan sosiaaliturvan yksilökohtaisuuden ja ruokakunnan käsitteen suhteen, että sosiaaliturvaa kehitetään tasa-arvoa ja naisten asemaa parantavaan suuntaan
 - Ruokakunnan käsitettä tarkastellaan kriittisesti uudistuksen yhteydessä
 - Huomioidaan kehittämistyössä vuoroasuvien lasten tilanne.
- Hyvinvointialueita ohjataan **rahoitusneuvotteluissa** organisoimaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö ja
 - varmistamaan strategioilla, budjeteilla ja toiminnallisilla tasa-arvo-ohjelmilla tasa-arvon toteutuminen sekä se, että palvelut huomioivat moninaisten naisten tarpeet
 - kouluttamaan valtuutettuja ja viranomaisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön toimeenpanoon.
- **Aborttilaki uudistetaan** siten, että abortin saaminen perustuu abortinhakijan omaan ilmoitukseen.
- Varmistetaan sosiaali- ja terveys**palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus** sekä välineiden soveltuvuus, mm. syöpäseulontojen suhteen.
- Puretaan **koronapandemian hoitovelka** sukupuolitietoisella tavalla.
 - Huomioidaan erityisesti psyykinen terveys ja nuorten ja naisten hyvinvointi ja mielenterveysongelmat.
- Kaikille alle 25-vuotiaille nuorille taataan **maksuton ehkäisy** valtakunnallisesti.
- Varmistetaan, että Suomen lainsäädäntö takaa **transihmisten** ja **intersukupuolisten** ihmisten **ihmisoikeudet**.

- Sallitaan sukupuolen juridinen vahvistaminen 15 vuotta täyttäneille
Oikeus olla -kansalaisaloitteen mukaisesti
 - Kielletään eheytushoidot
 - Kielletään intersukupuolisten lasten kiireettömät, lääketieteellisesti ei-välttämättömät kehoa muokkaavat toimenpiteet varhaislapsuudessa.
- Kuukautis- ja inkontinenssisuojien arvonlisävero lasketaan 10 prosentin alennettuun kantaan muita terveyden kannalta välttämättömiä tuotteita vastaavasti.
- Varmistetaan gynekologisen hoidon laatu ja saatavuus julkisena palveluna eri puolilla maata.
- Taataan gynekologisille sairauksille ja oireyhtymille, kuten endometrioosi, adenomyoosi, PCOS ja vulvodynia, valtakunnallisesti yhteneväiset ja toimivat hoitopolut ja luodaan niille käypä hoito -suositukset.

Tasa-arvoa liikuntaan ja kulttuuriin

Seksuaalihäirintä kulttuurin ja liikunnan alalla on edelleen liian yleistä, ja naisten saama rahoitus on murto-osa miesten rahoituksesta. Kiinnitetään erityistä huomiota urheilun, liikunta-alan ja kulttuurin päätöksenteon ja resurssien tasa-arvoistamiseen ja seksuaalihäirinnän ja väkivallan poistamiseen.

- Varmistetaan, että urheilun, liikunnan ja kulttuurin ja niiden toimijoiden sitoutuminen naisiin kohdistuvan väkivallan, seksuaalihäirinnän ja muun epäasiallisen kohtelun ennaltaehkäisemiseksi ja lopettamiseksi on edellytys valtionavun saamiseksi.
 - Edellytetään väkivallan ja häirinnän systemaattisia toimia ja seurantaa, joita johdetaan ja valvotaan vuositasolla
 - Kiinnitetään erityistä huomiota valmentajien ja ohjaajien epäterveeseen vallankäyttöön suhteessa erityisesti lapsiin ja nuoriin.
- Kytetään urheilujärjestöjen ja liikuntaa edistävien yhteisöjen yleis-avustusten sukupuolten tasa-arvotavoitteet ja vastuullisuuskriteereiden valvonta aiempaa tiukemmin valtionavun myöntämiseen.
 - Lisätään kiintiöperiaate urheilujärjestöissä ja liikuntaa edistävien yhteisöjen luottamus-, valmennus- ja operatiivisessa johdossa toimiville naisille 50 prosenttia Euroopan komission korkean tason työryhmän suositusten mukaisesti ja Ruotsin mallia seuraten. Seurataan systemaattisesti tilannetta vuosittain.
- Edistetään sukupuolten tasa-arvoa liikunnassa ja urheilussa Euroopan komission urheilun tasa-arvon korkean tason työryhmän vuoden 2022 suositusten mukaisesti.
- Edellytetään, että valtionavustuksia saavien urheilujärjestöjen palkkaus- ja maajoukkuekorvaukset ovat tasa-arvoiset. Jaetaan urheilun ja liikunnan resurssit tasapuolisesti naisille ja tytöille liikunnan ja urheilun eri tasoilla.
- Varmistetaan liikuntapaikkarakentamisen ja muiden liikunnan ja urheilun olosuhteiden valtionavustuksissa sukupuolten tasa-arvo keskeisenä kriteerinä Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjaan perustuen.
- Luodaan rakenteita huippu-urheilijan raskauden jälkeisen paluun tukemiseen.
- Varmistetaan, että kulttuurialan eettisen ohjeistuksen toimeenpanossa huomioidaan sukupuolten tasa-arvon näkökulma.

- Edellytetään tarvittaessa lainsäädännöllä, että elokuva-alan ja yleensä kulttuurin ja taiteen julkisia varoja jakavat tahot edistävät sukupuolten tasa-arvoa, noudattavat avoimia päätöksenteon kriteereitä, jakavat rahoitusta tasa-arvoisesti ja tilastoivat läpinäkyvästi rahoituksen jakautumista sukupuolittain ja lajityypeittäin sekä edellyttävät tasa-arvon ja vastuullisuuden huomioimista myös varoja saavilta tahoilta.

Tasa-arvo, naiset ja tytöt ihmisoikeus-, kehitys- ja turvallisuuspolitiikan keskiöön

Tasa-arvolla on keskeinen merkitys laajan turvallisuuden ja demokratian rakentamisessa. Varmistetaan, että naiset ja tytöt ovat keskeinen osa ihmisoikeus-, kehitys- ja turvallisuuspolitiikkaa ja sen rakentamista.

- Suomi sitoutuu edistämään tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen oikeuksia maailmalla systemaattisesti
 - ottamalla käyttöön ulkoministeriön alaisen kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunta IONK:n suositteleman sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia ihmisoikeusperustaisesti ja intersektionaalisesti edistävän ulkopolitiikan (feminist foreign policy, FFP) ja laatimalla sitä varten strategian, johon sisältyy tavoitteet, seurantajärjestelmä ja raportointi
 - perustamalla ulkoministeriöön kokoava tasa-arvopolitiikan yksikkö ja nimeämällä tasa-arvosta vastaavat yhteyshenkilöt Suomen edustustoihin.
- Ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa vastustavan anti-gender-liikkeen muodostamaa uhkaan vastataan määrätietoisesti Suomen ulko-, EU- ja sisäpolitiikassa tukemalla johdonmukaisesti naisten oikeuksia, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ja muiden vähemmistöjen oikeuksia.
- Edistetään YK:n 1325 Naiset, rauha ja turvallisuus -päättöslauselman toimeenpanoa sekä alueellista 1325-toimintaohjelmaa Ukrainan tilanteeseen vastaamiseen.
- Nostetaan naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien edistäminen kehityspolitiikan päätavoitteeksi.
 - Suomi sisällyttää tasa-arvon pää- tai merkittävän sivutavoitteen vähintään 85 prosenttiin kaikista uusista kehitysohjelmista hallituskauden loppuun mennessä ja kaksinkertaistaa niiden hankkeiden osuuden, joissa tasa-arvo on päätavoitteena
 - Muilta ohjelmilta edellytetään sukupuolivaikutusten arviointia.
- Varmistetaan, että sukupuolittuneet vaikutukset ja tasa-arvo huomioidaan ilmastomuutoksen ehkäisyssä ja torjunnassa sekä Agenda2030-tavoitteiden toimeenpanossa niin Suomessa kuin maailmalla.
 - Valtavirtaistetaan sukupuolinäkökulma kansalliseen ilmasto- ja energiapolitiikkaan.

- Varmistetaan **yritysvastuulla**, että suomalaiset yritykset kunnioittavat ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.
 - Edellytetään lailta naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien intersektionaalista huomioimista.
- Suunnataan tukea **naisihmisoikeuspuolustajille**.
- **Seksuaalihäirintää** ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa **puolustusvoimissa** ja **kriisinhallinnassa** kitketään tehokkaasti
 - Otetaan seksuaalihäirinnän vähentäminen osaksi Puolustusvoimien tulostavoitteita.
- **Vapaaehtoisten naisten etenemistä** puolustusvoimien, kriisinhallinnan, rajaturvallisuuden, pelastuspalveluiden, tullin ja muiden kokonaisturvallisuusalojen johtotehtäviin **tuetaan** strategioin.
 - Naisten osuus rauhanturvaajista kasvatetaan 15 prosenttiin ja sotilastarkkailijoista 25 prosenttiin vuoteen 2028 mennessä
 - Edistetään reservissä olevien naisten mahdollisuuksia osallistua sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin.

Naisjärjestöjen Keskusliitto –
Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry

